

Остапенко Алла Михайлівна
Управління Південного офісу Держаудитслужби в Миколаївській області,
Україна
головний державний аудитор
відділу контролю в галузі оборони,
в правоохоронних органах та органах влади
Marcin Oleksiuk,
Академія прикладних наук-вища школа управління та адміністрації в
Ополе, Польща
mgs

ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Плануванню закупівель у громаді, зокрема вимогам до нього, на законодавчому рівні не приділяється значної уваги.

Однак, громадам для виконання покладених на них функцій перш за все необхідно спланувати свою діяльність в короткостроковій та довгостроковій перспективі з визначення потреби.

Короткострокове планування або планування на поточний рік необхідно пов'язати з відповідними показниками бюджетних розписів (кошторисів) структурних підрозділів територіальних громад установи або фінансового плану для суб'єктів господарювання на відповідний рік, проблемним питанням є відсутність законодавчо-нормативного регулювання відповідності річного плану закупівель та додатку до нього

Так, кошторис – це основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, який на бюджетний період встановлює повноваження щодо отримання надходжень та розподілу бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань й здійснення платежів для виконання бюджетною установою власних функцій й досягнення результатів, котрі визначено у відповідності до бюджетних призначень [2].

Фінансовий план – є основним плановим документом, у відповідності до якого підприємство отримує доходи та здійснює видатки, визначає необхідні обсяги й спрямування коштів для виконання власних функцій протягом року у відповідності до установчих документів [3].

Тобто, в прийнятому бюджеті територіальної громади вже визначені суми коштів та напрямки їх спрямування.

Тому, на нашу думку, необхідно на законодавчому рівні в обов'язковій формі зобов'язати замовників оприлюднювати план закупівель протягом певного строку з моменту затвердження бюджету громади на відповідний рік (період) або внесення змін до нього.

Це сприятиме чіткому плануванню дій уповноваженій особі, замовнику та учаснику заздалегідь та в перспективі, зменшить ризик з поділу закупівлі. Крім того, уповноважені особи коли вносять зміни до плану закупівель: виключають одні закупівлі та затверджують інші, не зазначають підстав внесення змін, що призводить до маніпуляцій з бюджетними коштами громади.

Тому, на законодавчому рівні необхідно зобов'язати замовників визначати та оприлюднювати підстави змін.

Також, необхідно зобов'язати замовників у формі річного плану вказувати кількісні показники предмета закупівлі. Це сприятиме учасникам у визначенні обсягів потенційних замовлень.

У довгостроковій перспективі планування закупівель в громадах необхідно здійснювати відповідно до затверджених програм та стратегій.

Наприклад, стратегія розвитку Новобузької територіальної громади та Програма економічного і соціального розвитку Новобузької територіальної громади на 2021-2023 рр. містить різні заходи щодо розвитку громади один з них будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт доріг комунальної власності (будівництво об'їзної дороги).

На нашу думку, Замовнику необхідно підготувати ще й закупівельну стратегію та забезпечити її зв'язок із вищевказаними документами соціально-економічного розвитку.

В закупівельній стратегії потрібно визначити, як закупівлі сприятимуть виконанню його функцій, але і визначити переваги для громади, сприяння дотримання підрядниками та субпідрядниками зобов'язань у сфері безпеки праці та здоров'я та ін [4].

Публічні закупівлі можуть стати інструментом професійного навчання та працевлаштування населення (внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, людей, які повертаються з-за кордону та інших) для відбудови країни.

В територіальних громадах необхідно при проведенні високовартісних закупівель, враховувати екологічні, соціальні та економічні складові. Тому на стадії планування необхідно формувати вимоги до предмета закупівлі з урахуванням екологічних, соціальних та економічних переваг для громади.

Новобузька громада, яка також зазнала руйнувань від наслідків військової агресії «росії» потребує відновлення частини зруйнованих інфраструктурних об'єктів. Тому, при плануванні закупівель з її відновлення рекомендовано в тендерній документації встановлювати вимоги до ресурсо- та енергоефективності. Також, при плануванні закупівель, особливо високовартісних необхідно встановлювати в тендерній документації різні критерії оцінки, а не тільки економію коштів.

Зокрема, в технічній специфікації до тендерної документації необхідно встановити критерії для певних категорій товарів, які мають високий потенціал до повторного використання, продовження строку їх існування або переробки з метою забезпечення зручності роботи замовників під час організації закупівель.

Повторне використання товару, продовження строку його існування або перероби в літературних джерелах має назву «циркулярні закупівлі».

Саме «циркулярні закупівлі», займуть панівну позицію у досягненні глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року, до яких приєдналась і Україна, зокрема цілі 12 – відповідальне споживання та виробництво, яка серед завдань визначає розвиток сталих публічних закупівель [5].

Отже, відкритість та прозорість на всіх стадіях публічних закупівель в тому числі й плануванні зменшить корупційну складову та збільшить ефективність проведення закупівель.

Список використаних джерел:

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 №922-VIII зі змінами;

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon.rada.gov.ua.](http://zakon.rada.gov.ua;);

Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.ua.](https://zakon.rada.gov.ua;);

Пінькас Г. І. Система ефективного державного фінансового контролю і координації у сфері державних закупівель / Г. Пінькас // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 2. – С. 57-69.;

Веста Малолітнева. Відповідальне державне споживання. Як циркулярні закупівлі можуть врятувати світ <https://voxukraine.org//vidpovidalne-derzhavne-spozhyvannya-yak-tsirkulyarni-zakupivli-mozhut-vryatuvati-svit>

Стефінін Володимир Володимирович

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Україна

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та прикладної економіки*

Яворський Сергій Анатолійович

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Україна

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю
076 Підприємство та торгівля*

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Складність та невизначеність зовнішнього середовища можуть бути основними викликами при стратегічному плануванні розвитку територіальних громад. Важливо мати інший план від того, як планували розвиток у стабільних умовах. На нашу думку, можна визначити декілька векторів, які можуть допомогти вам у стратегічному плануванні в умовах невизначеності.

По-перше, важливо розуміти природу невизначеності саме у вашій територіальній громаді – це може бути: економічна нестабільність, зміни в законодавстві, безпека природних катастроф, соціокультурні зміни тощо. Саме це дасть можливість підготуватися до можливих викликів.

В умовах невизначеності корисно розробляти різні сценарії розвитку. Спробуйте передбачити різні варіанти та розгляньте, як ваша громада може реагувати на кожен з них. З цими сценаріями ви можете легше визначити, які кроки потрібно робити в різних ситуаціях.